

MIDTRE GAULDAL

KOMMUNE

Samfunnsutvikling og kultur

Dato: 06.01.2026

Vurderinger for kommunale mål og retningslinjer i Midtre Gauldal kommune - 2026 - 2031.

Innhold

Vurderinger for kommunale mål og retningslinjer i Midtre Gauldal kommune - 2026 - 2031.....	1
Høringen:.....	1
Innledning:	1
Statistikk med kommentarer:	2
ELG:	3
HJORT:	8
RÅDYR:.....	11
Beitegrunnet:.....	12
Naturmangfold:	17
Vurderinger:	18
Konklusjon:.....	22

Høringen:

Det gjøres oppmerksom på at denne høringen bare gjelder bestandsmål for hjortevilt. Bestandsmålene har som hensikt å legge overordnede føringer for forvaltningen av hjorteviltet, i motsetning til bestandsplanene, hvor forvaltning og tildeling av kvoter foregår på et mer detaljert nivå. Bestandsplanene med tilhørende kvoter vil bli behandlet særskilt før 15. juni 2026.

Innledning:

Kommunen er etter §3 i Forskrift om forvaltning av hjortevilt, pliktig til å vedta målsettinger for utvikling av hjortevilt i kommunen. Målene skal blant annet ta hensyn til opplysninger om beitegrunnlag, bestandsutvikling, skader på naturmangfold, jord- og skogbruk og omfanget av viltulykker på veg og bane.

Kommunene bør samarbeide regionalt om målsettingene. På bakgrunn av dette gikk Melhus, Midtre Gauldal og Holtålen kommuner i 2015 sammen om å utarbeide mål og retningslinjer for hjorteviltforvaltningen for

perioden 2015-2018. Målsettingene ble videreført uten endringer for perioden 2019-2021 og med mindre endringer for perioden 2022-2024.

Midtre Gauldal kommune valgte å forlenge planperioden 2022-2024 til også å gjelde for 2025. Dette ble vedtatt i samråd med kontaktutvalget for hjorteviltforvaltningen bestående av planledere i kommunens vald med bestandsplaner. Hovedgrunnen for å forlenge planperioden var et sent mottak i desember 2024 av NIBIO rapport vol. 10 nr. 131 2024 - *Taksering av elgbeite i Trondheim, Malvik, Melhus, Midtre Gauldal, Holtålen og Røros kommuner - grunntakst 2024*, og for å legge til rette for at vald 5027V0017 (47) Singsås - Dragås Statsallmenning kan slås sammen med eksisterende planområder i kommunen. Holtålen kommune valgte også å forlenge mål og retningslinjer med et år. Melhus kommune vedtok sine mål og retningslinjer i februar 2025 for 2025 – 2027.

Om hjorteviltkommunen Midtre Gauldal:

Midtre Gauldal er en stor kommune (1 103 km² tellende areal), delt av to daler som er vanskelig å krysse for hjortevilt på grunn av E6, jernbane og bratt terreng. Kommunen er organisert i 54 jaktfelt i 9 bestandsplaner. Det legges ned en enorm innsats i jakt og mellom 4500 og 5200 jegerdager investeres i elgjakta og mellom 1000 og 1400 jegerdager i hjortejakt hvert år. I tillegg kommer dagsverk som legges ned i administrasjon, hunde- og skytetrening, slaktning og kjøttbevaring. Elg- og hjortekjøttet som tas ut av skogene i kommunen tilsvarer ca. 130 000 kjøttmiddager til voksne personer hvert år.

I Midtre Gauldal er det et aktivt landbruk (i stor grad med grasproduksjon og husdyr), som skaper en verdifull mosaikk av kantsoner mellom innmark og skog. Midtre Gauldal har store myrareal over tregrensa som brukes av hjorteviltet, men også mye myr som snor seg innimellom skogarealet. Slikt myrareal er spesielt verdifullt for at elg kan veksle mellom beiting og avkjøling. Forventa potensiale for buskbeite er under snittet i Sør-Norge, og på snittet for feltsjiktbeite.

I kommunen har det de siste 10 årene vært større utbyggingsprosjekter som påvirker hjorteviltstammen i negativ retning med økte forstyrrelser, påvirkninger for årstidstrekk og nedbygde leveområder. Støren næringsområde og E6 utbyggingen er de to store tiltakene som det er utfordrende å se hvilke konsekvenser de vil få for hjorteviltstammen på lengre sikt.

Kunnskapsgrunnlaget:

Kommunens viktigste kunnskapsgrunnlag for vurdering av kommunale mål og retningslinjer er:

- Hjorteviltregisteret – sett og skutt 2014 - 2024.
- Beitetakstene - NIBIO rapport vol. 10 nr. 131 2024 – «Taksering av elgbeite i Trondheim, Malvik, Melhus, Midtre Gauldal, Holtålen og Røros kommuner - grunntakst 2024» og «Elgbeitetaksering i Trondheim, Malvik, Klæbu, Melhus og Midtre Gauldal 2018» - FAUN RAPPORT 38 | 2018.
- Landbruksdirektoratets strategi for forvaltning av hjortevilt. "Robuste bestander i en natur i endring"
- «Hvilke bestandsegenskaper påvirker elgens (*Alces alces*) beite på gran (*Picea abies*)?» Bacheloroppgave – HII R. Wilmannsoien.

I tillegg er kontaktutvalget for hjorteviltforvaltningen, Gauldalsnettverket LENSEA, Hjorteviltregion 5 og Trøndelag fylkeskommune viktige kunnskapsbaser for kommunen.

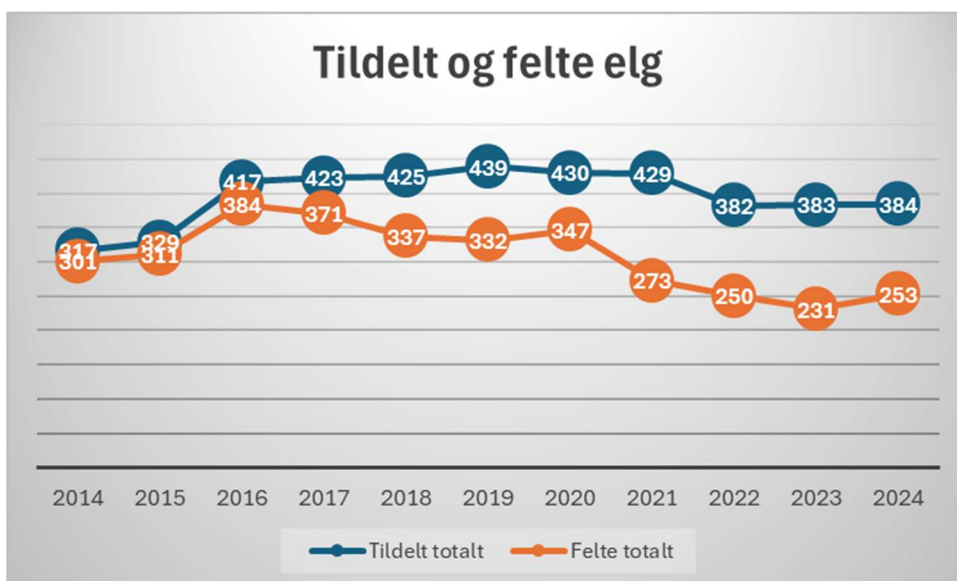
Statistikk med kommentarer:

Data er hentet fra Hjorteviltregisteret basert på jegernes innrapportering i perioden 2014-2024.

Hjorteviltregisteret er en nasjonal database som ivaretar data fra jakt på hjortevilt, samt opplysninger om fallvilt av utvalgte arter. Valdansvarlig skal etter endt jakt sesong rapportere alle felte dyr til kommunen. Det er viktig for å få til en kunnskapsbasert forvaltning at mest mulig av opplysninger kommer inn og er korrekt. Hjorteviltregisteret er et arbeidsverktøy for offentlig viltforvaltning.

Statistikk på sett-observasjoner viser endringer mellom 2018 og 2019 på grunn av nasjonalt endret rapporteringspraksis. Dette hensyntas i bestandsvurderingene.

ELG:

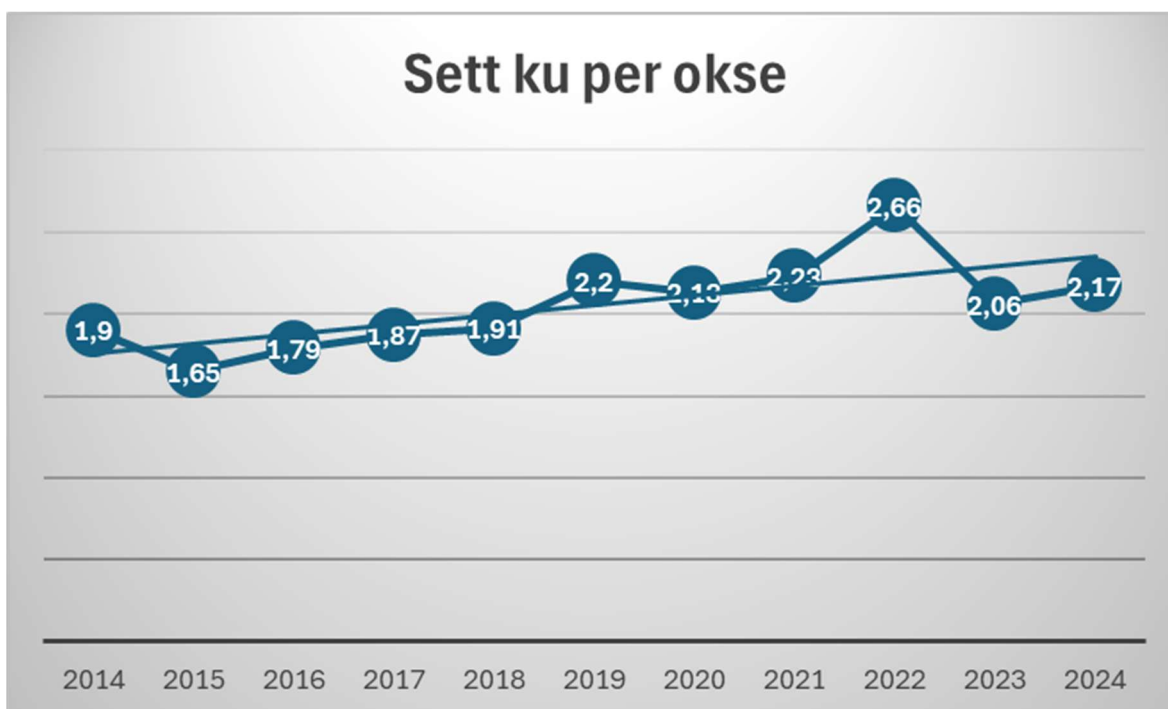
Figur 1: Fellings % har falt fra 95% i 2014-2015 til 66% i 2024. Felte dyr er redusert fra 300 dyr i 2014 til 250 dyr i 2024. Fellingsprosenten i siste planperiode viser at kommunens forvaltningsmål og rettighetshavernes felling ikke er helt på linje. Kommunen og rettighetshaverne må i kommende planperiode treffe hverandre bedre i forhold til tildelte dyr og felte dyr for at måloppnåelsen skal være realistisk.

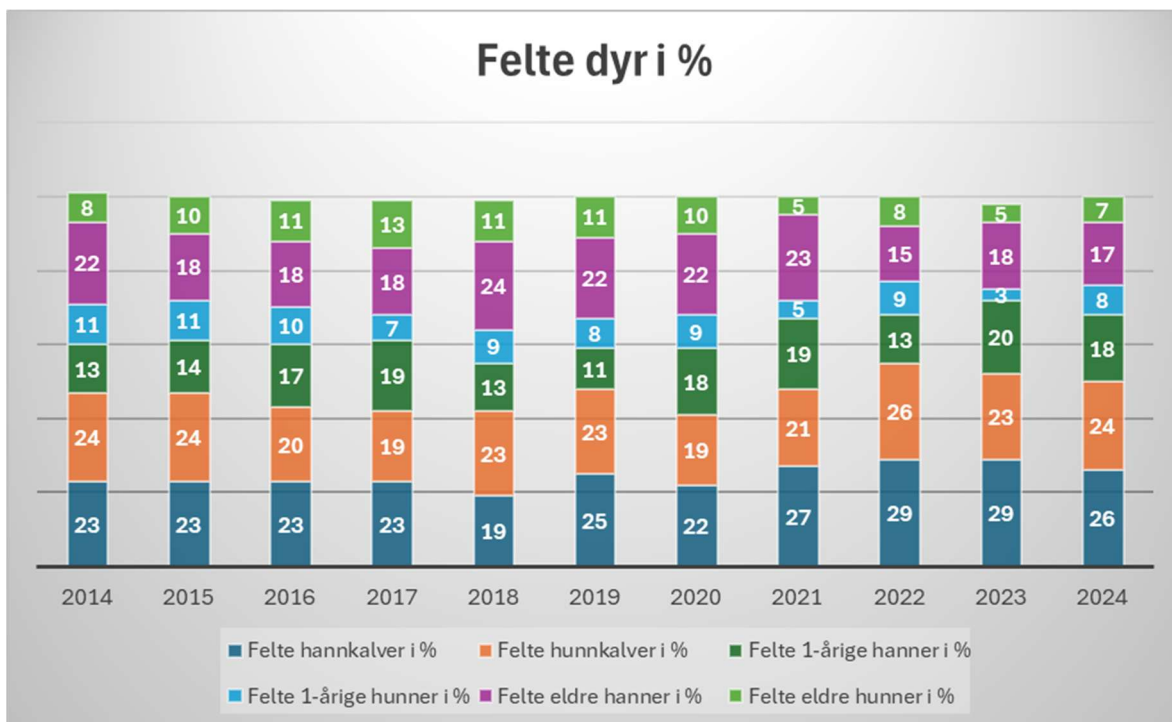
Figur 2: Nedgang fra 2015 – nedgangen flatet utfra 2020 i tråd med målsettingene. Endret rapportering 2018 – 2019 endrer statistikken med anslagsvis + 25 – 30%.

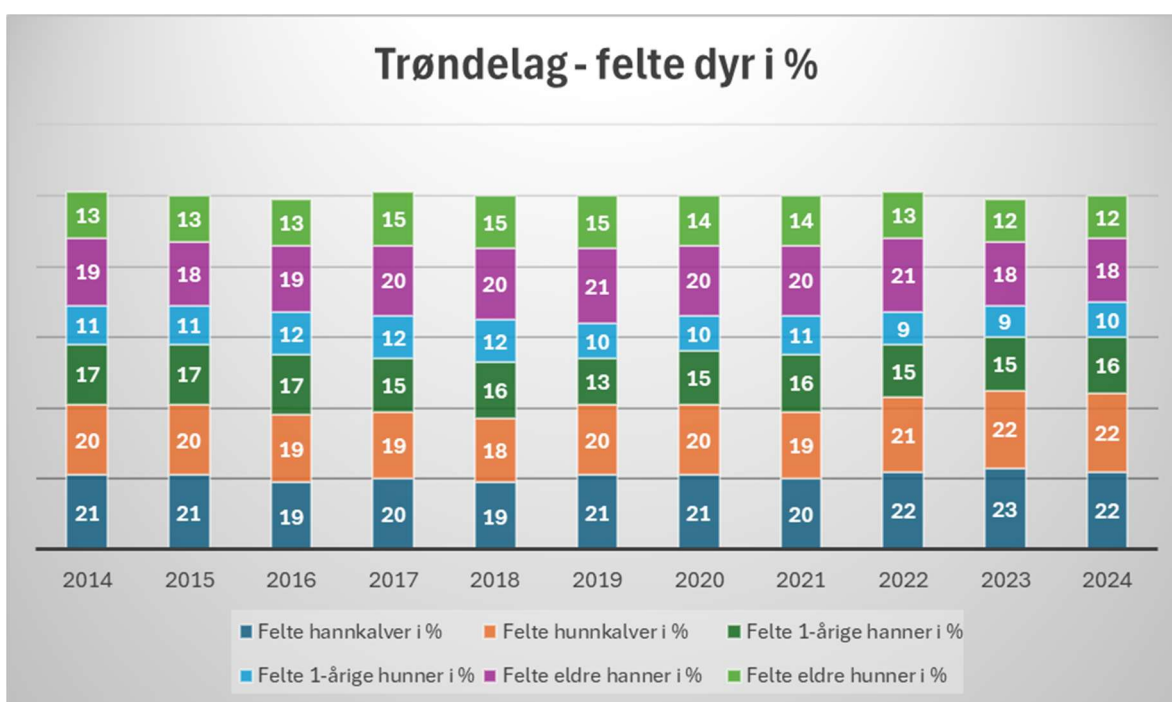
Figur 3: Indikerer bestandsnedgang og stabilisering i siste del av perioden- i tråd med kommunale målsettinger 2014-2024.

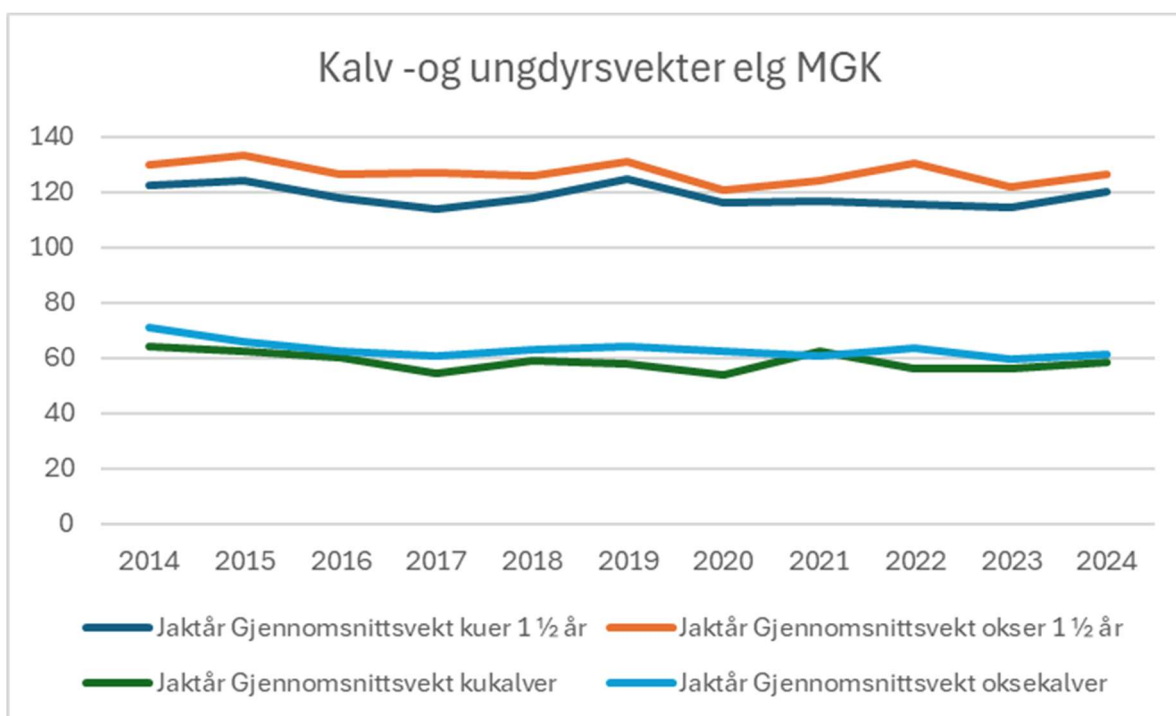
Figur 4: Uønsket utvikling – Ikke i samsvar med kommunens mål og retningslinjer. Kommunedirektøren legger til grunn at endret rapportering 2018 – 2019 endret statistikken til anslagsvis + 15%. Andelen voksen okse skal økes i bestanden i kommende planperiode.

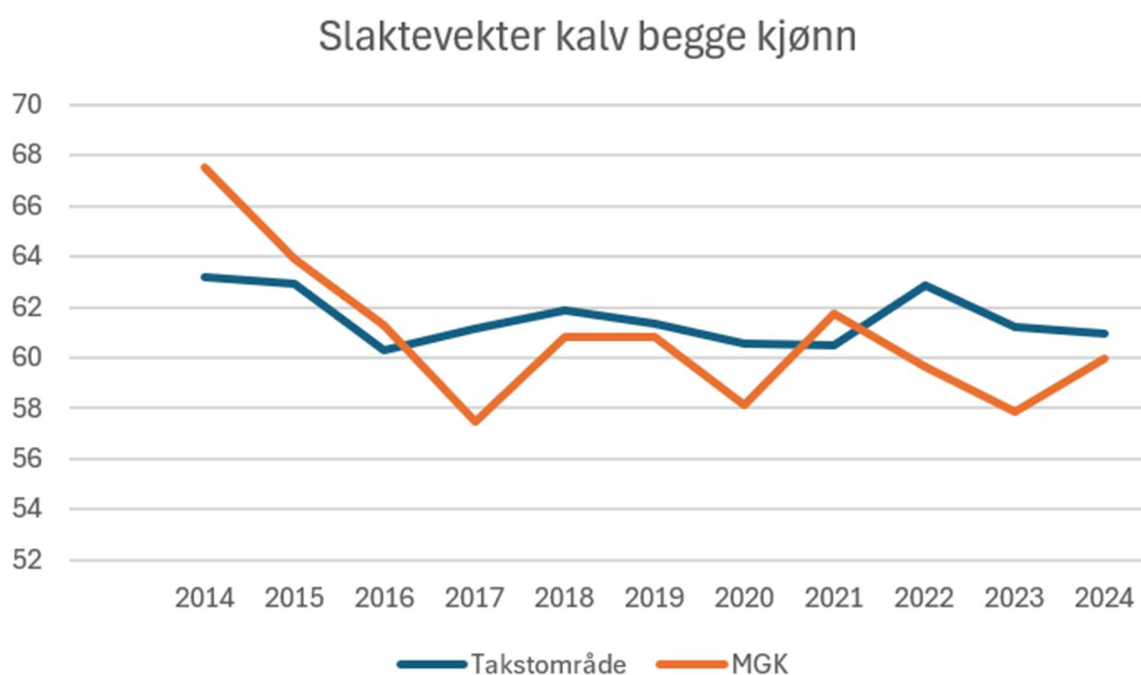
Figur 5: Midtre Gauldal: Skjev avskyting av hunndyr 1,5 år og eldre, og tilsvarende skjev avskyting på hannedyr 1,5 år og eldre. Kalveavskyting er i tråd med biologisk riktig avskyting i perioden 2021 – 2024.

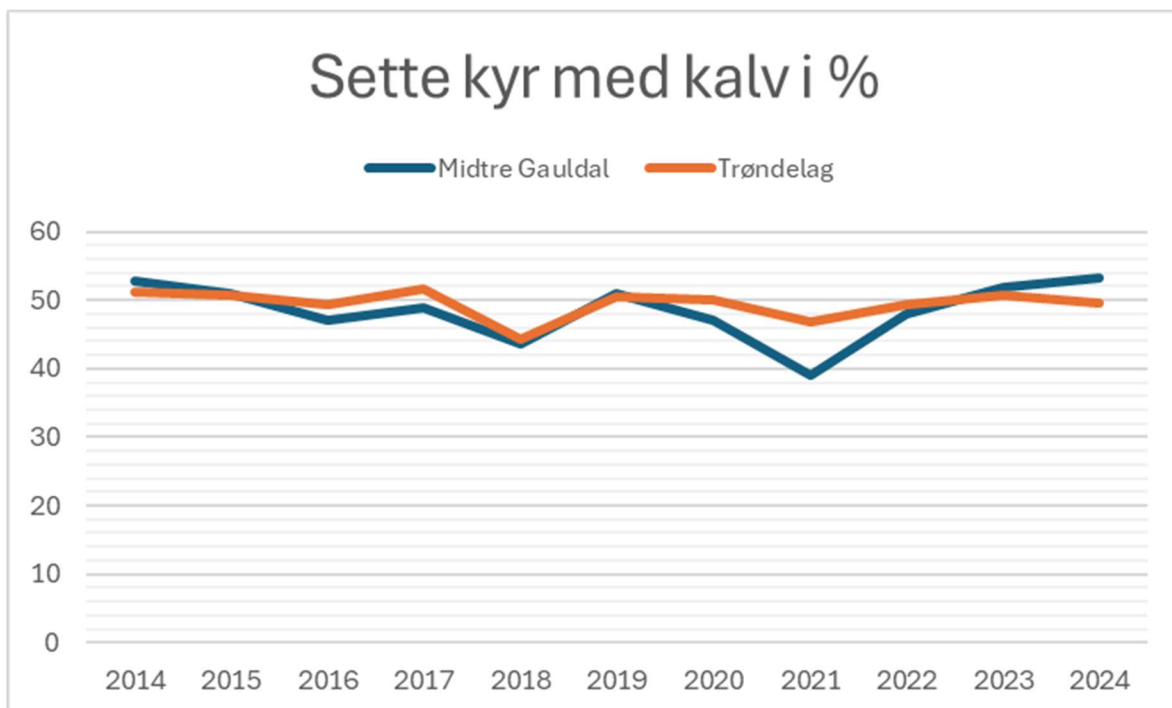
Figur 6: Avskytningsprofil i Trøndelag i samme periode. Lavere kalveavskyting og høyere avskyting av voksne hunndyr - 1,5 år og eldre. 20 – 25% hunndyr avskyting i Trøndelag, mot 10 – 20% i Midtre Gauldal siste 4 år.

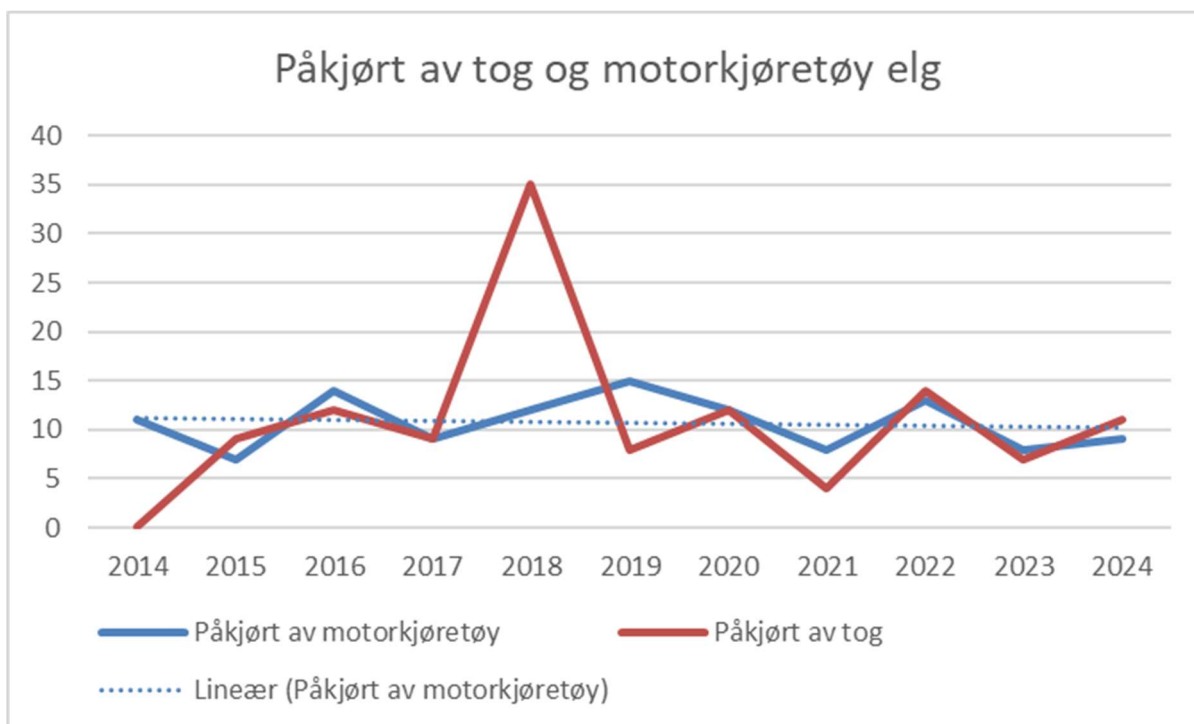
Figur 7 - 1: Svakt synkende slaktevekter, men ikke så markert som snittet for Trøndelag. Slaktevektene ligger under snittet for beitetakstområdet siste 5 år for begge aldersklassene.

Figur 7-2: Sum slaktevekt kalv begge kjønn ligger i Midtre Gauldal 1,75 kg under snittet for beitetakstområdet siden 2017 – siste 8-årsperiode.

Figur 8: Kommunen vurderer grafen som at det er en reell nedgang siden 2014 – 2018 med hensyn på endret rapportering i sett og skutt i 2019 selv om grafen viser stabilitet for kyr med kalv.

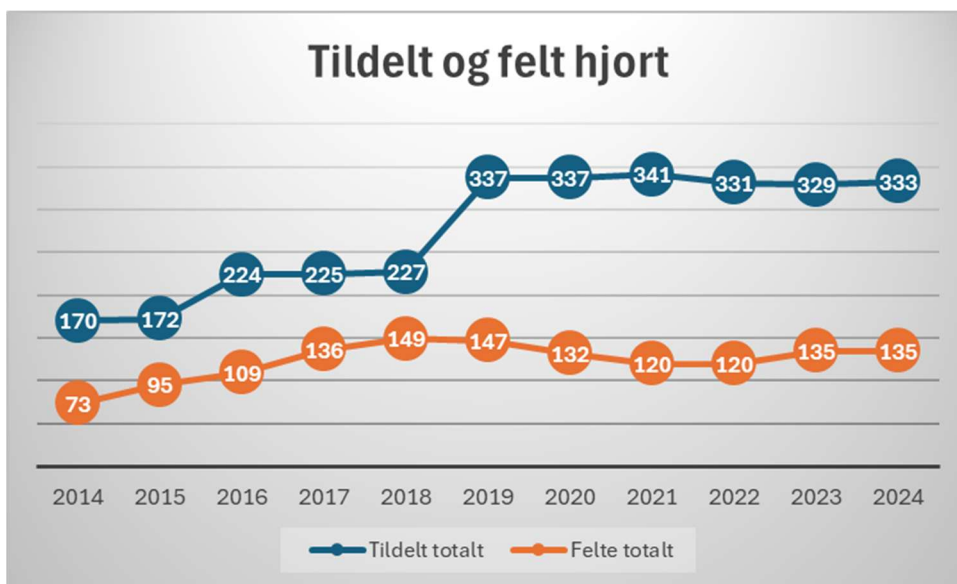

Figur 9: Svakt synkende tendens.

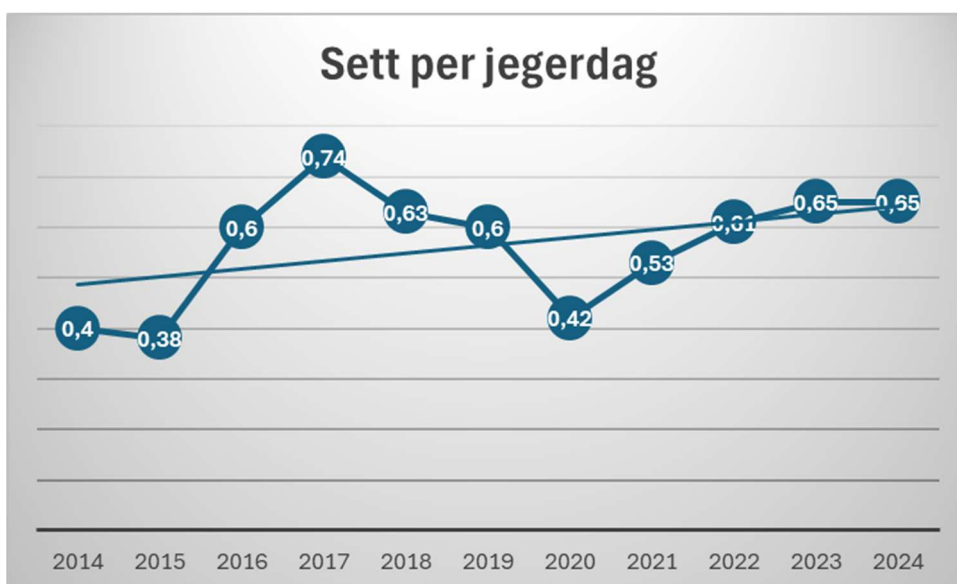
Elg – kort oppsummert:

- Stabilisert elgstamme i planperioden 2021- 2024.
- Lav fellingsprosent.
- Noe økt andel ku pr. okse i planperioden.
- Lavere hunddyrsavskyting enn ønskelig.
- Økning av sette kyr med kalv i siste planperiode.
- Viltulykker stabilt.
- Synkende kalv og ungdyrsvekter i hele 10 – årsperioden.

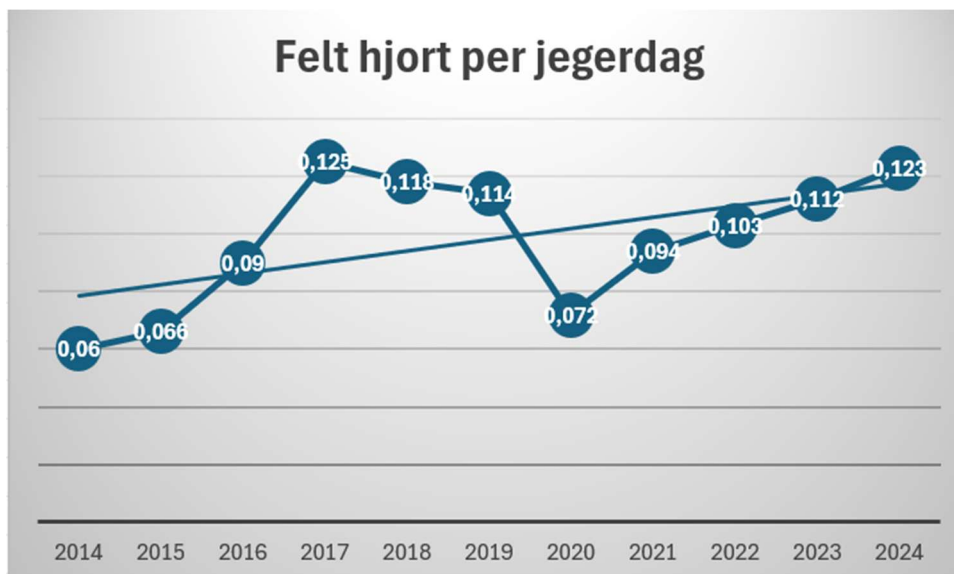
HJORT:

Figur 10: Avskyting pr. år har falt noe siden 2018 - 2019. Fellingsprosent siste to planperioder er på ca.40%. Fellingsprosenten bør ligge på mellom 70 – 90% for at forvaltningsmålene skal oppnås.

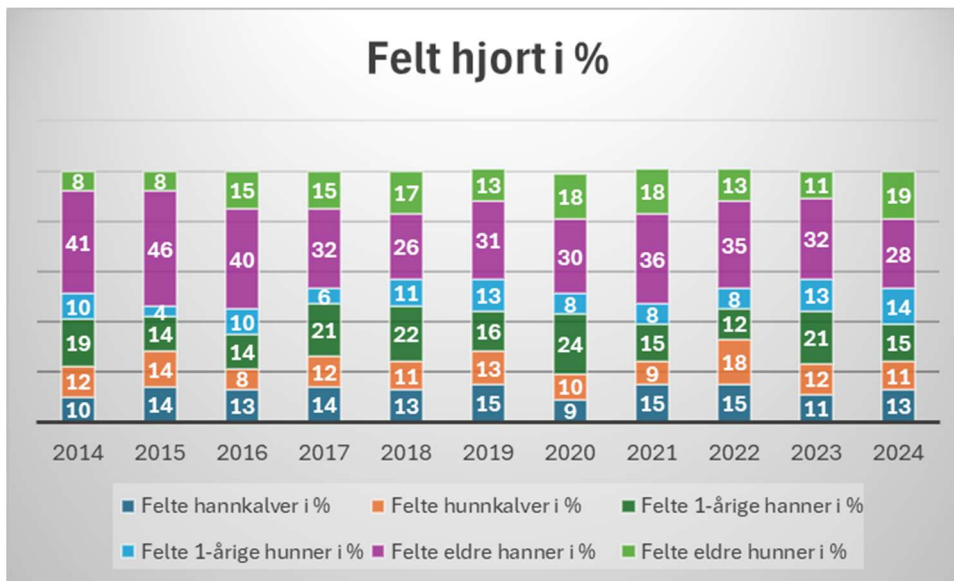
Figur 11: Økende siste 5 år. Statistikken er sannsynlig mindre påvirket av endret rapportering fra 2019 på grunn av annen jaktform og oppførsel til hjort enn elg.

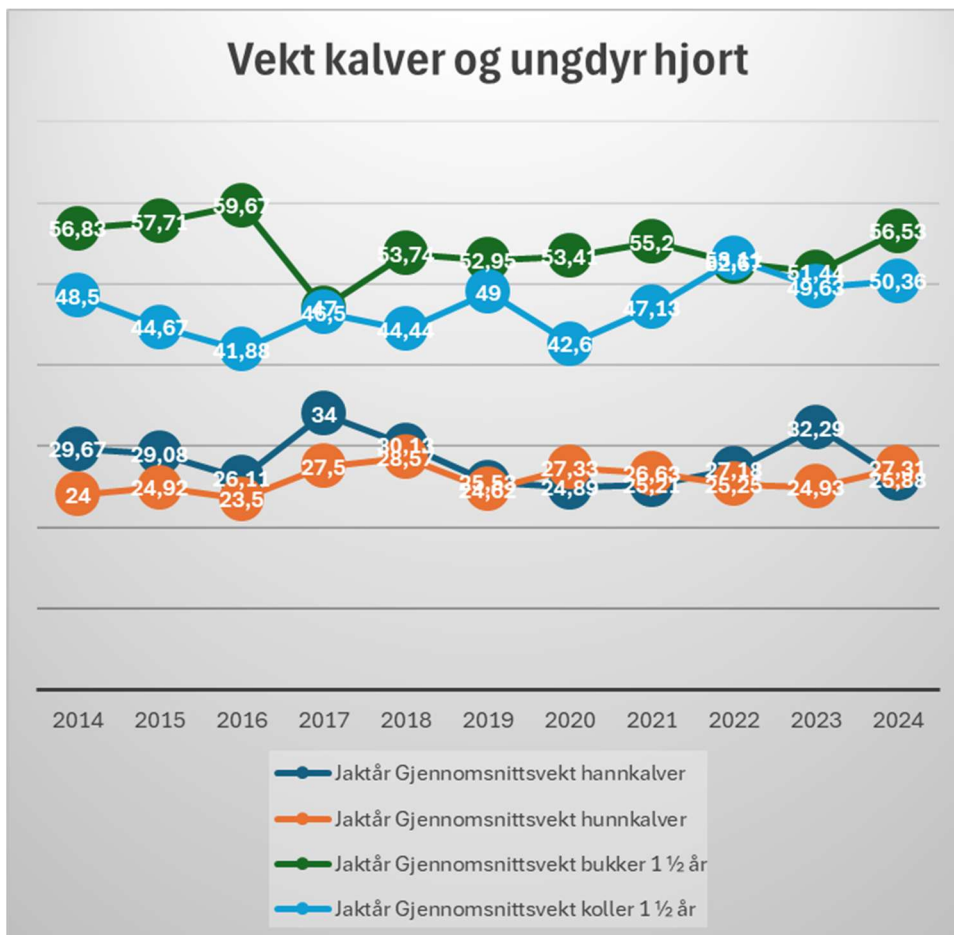
Figur 12: Sterkt økende i siste planperiode.

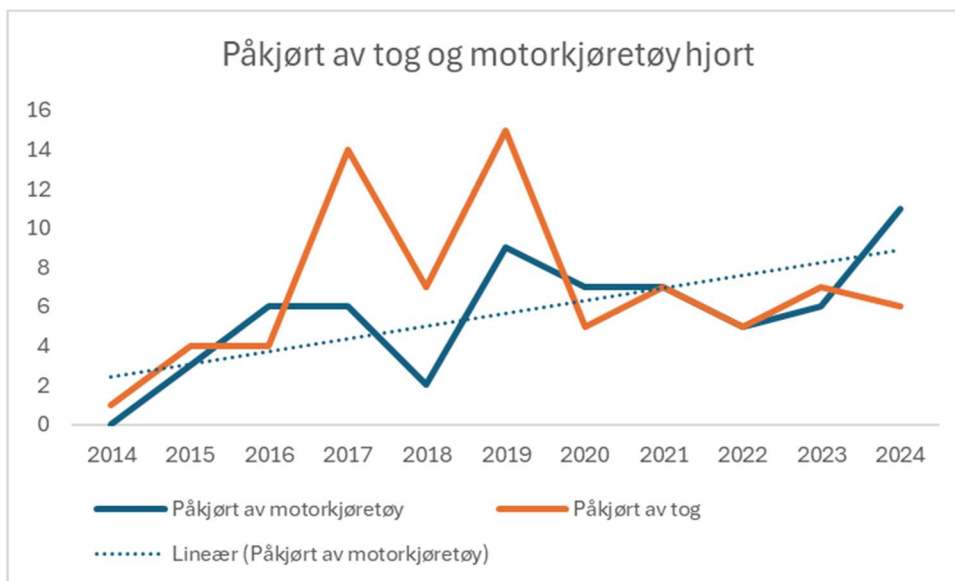
Figur 13: Økende i sett kolle pr. bukk.

Figur 14: Felte hunddyr og kalver er for lav i hele perioden med hensyn på å stabilisere, eller redusere hjortestammen.

Figur 15: Stabil vekt i 10 årsperioden. Ligger over gjennomsnittet i Trøndelag.

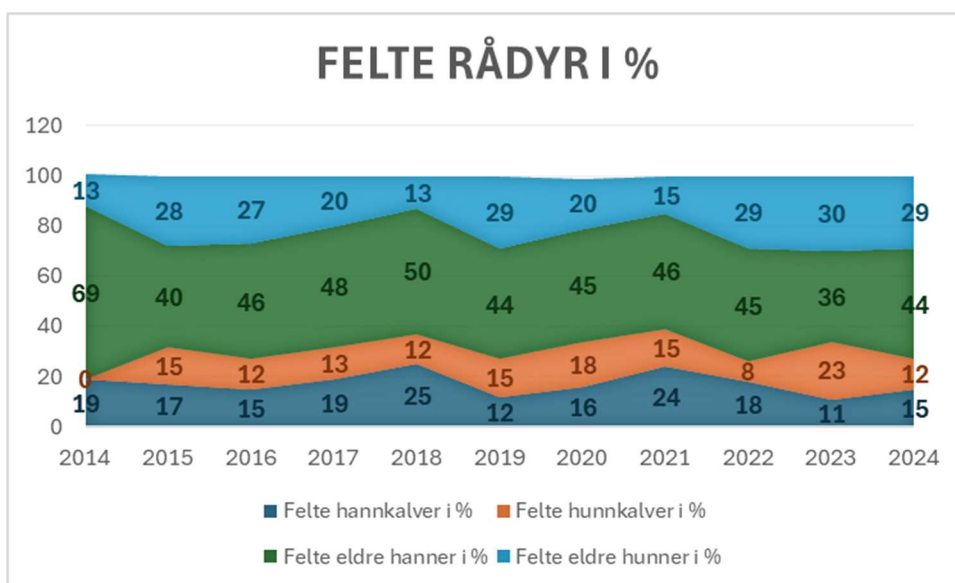
Figur 16: Noe økning av påkjørt av motorkjøretøy. Stabilt siden 2020.

Hjort – kort oppsummert:

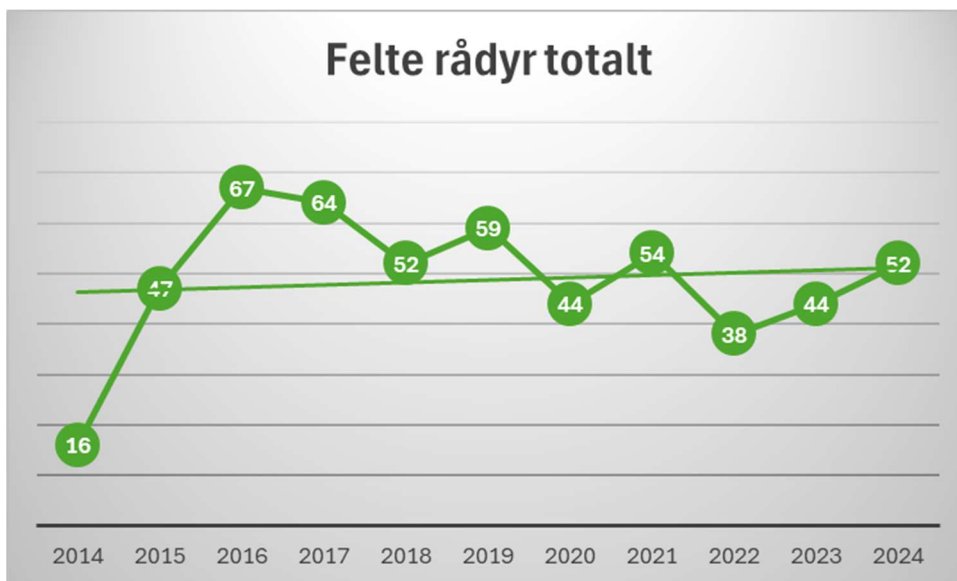
- Noe økende stamme siste planperiode.
- Lav kalv og kolleavskyting.
- Ønskelig med avskyting etter bunnlinjeprinsippet: Når bukken er felt skal de andre kategorier av tildelte dyr felles før neste bukk felles.

RÅDYR:

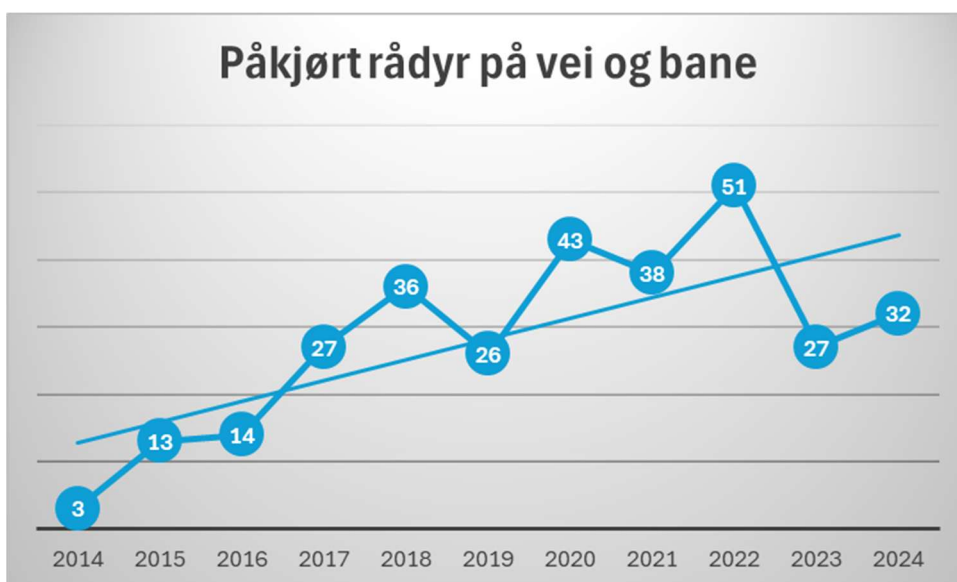
Mens elg- og hjortebestandene i stor grad reguleres med jakt, varierer rådyrbestanden i større grad med snøforhold, predasjon og påkjørsler i trafikken. Det foreligger ikke tall om bestandsstørrelse eller kjønnsforhold for rådyr utover registreringer av fallvilt og skutte dyr i Hjorteviltregisteret. Rapporteringa av felte rådyr har dessuten trolig vært mangelfull de siste årene og tallene må brukes med forsiktighet.

Figur 17: Felling av voksne hunndyr har tendens til økning siste 3 år.

Figur 18: Fra 2016 en nedgang i felte rådyr.

Figur 19: Fra 2018 har påkjørselsraten i snitt flatet ut.

Rådyr – kort oppsummert:

- Rådystammen vurderes som stabil i siden 2018 – med lokale variasjoner.
- Svært skjev avskyting – felte eldre hanner er mellom 40 og 50% i 10 – årsperioden. Felte kalv er i underkant av 30%.

Beitegrunnet:

Midtre Gauldal kommune har investert i beitetakster sammen med kommunene Trondheim, Malvik, Melhus, Holtålen og Røros kommuner i 2018 og 2024. I tillegg har vi brukt bachelor oppgaven «Hvilke bestandsegenskaper påvirker elgens (*Alces alces*) beite på gran (*Picea abies*)?» fra Høgskolen i Innlandet 2020 av Ronja Wilmannsøien i vurderingene, samt egne observasjoner og grunneieres tilbakemeldinger om beitetrykk.

Tabell 3. Estimert ernæringsmessig bæreevne for elg basert på beitetakst utført av NIBIO 2024. Antall dyr per km² tellende areal for elg (vinterbestand etter jakt) som det er mat til i hhv. A) et værmessig godt år og B) et mindre godt år, her satt til 20% lavere skuddproduksjon enn i 2024. C) Som B, men med einer utelatt, som utgjør mye av beiteproduksjonen innlands, og som i snørike år kan være utilgjengelig. D) og E) med fratrekk for andre beitedyr (hjort, rådyr, tamrein og husdyr). Tallet 33% som er brukt som fratrekk er bare et eksempel. Vi kjenner ikke det faktiske tallet for kommunene. Estimert faktisk tetthet beregnet fra jaktstatistikken (sett og felt elg).

Kommune	Malvik	Trondheim	Melhus	Midtre Gauldal	Holtålen	Røros
A) Normalt til godt år (2024 takst)	1.6	1.5	1.3	0.7	1.8	2.9
B) 20% verre år enn 2024	1.3	1.2	1.0	0.6	1.5	2.3
C) 20% verre år uten einer	1.2	1.1	1.0	0.5	0.8	0.9
D) 20% verre år og 33% fratrekk for andre beitedyr	0.9	0.8	0.7	0.4	1.0	1.5
E) 20% verre år uten einer og 33% fratrekk for andre beitedyr	0.8	0.8	0.7	0.3	0.5	0.6
Estimert tetthet av elg siste 5 år	0.6	1.3	0.9	0.7	0.6	0.5

Figur 20: Tabell 3 fra NIBIO rapport vol. 10 nr. 131 2024. Viser Midtre Gauldal har en høy bestandstetthet av elg i forhold til tilgjengelig beite, også i forhold til de andre kommunene i takstområdet.

Figur 21: Singås – Dragås statsalmenning ved Dragåsen – oktober 2025. NINA og NTNU etablerte viltgjerde i 2008 i forbindelse med forskningsprosjektet «Mot en bærekraftig forvaltning av elg, hjort og deres beiteressurser». Det er her tydelig at hjorteviltet holder bartreforyngelsen i sjakk utenfor inngjerdet område. Innenfor gjerdet er foryngelsen 1 – 4 meter høy, og utenfor er det knapt med furu over knehøyde. Her er det lite, eller ingen konkurranse fra husdyr på utmarksbeite. Bonitet F11. Foto: Midtre Gauldal kommune.

Figur 22: Soknedal - Liahaugen 2022. Elg, eller hjort har beitet knoppene. Foto: Knut Krokann.

Figur 23: Soknedal - Hovsmoen 2021. Massiv beiting i granforyngelsen. Foto: Knut Krokann.

Figur 24: Sanddalen – Storåsen 2025. Massiv nedbeiting av forholdsvis grov gråor. Her har de vært sultne fordi gråor er ingen foretrukket beiteplante for hverken hjort, eller elg. Foto: Morten Lien.

Oppsummering av vurderinger om beitegrunnet og hjorteviltstammen:

- Midtre Gauldal har hatt vedvarende høyt beitepress over tid, spesielt på ROS artene.
- Elgtettheten har ligget over bæreevnen i flere år, og det er tegn til svekket produksjonsevne i skogen.
- Sammenlignet med nabokommunene har Midtre Gauldal lavest bæreevne, men ikke lavest elgtetthet.
- Kommunedirektøren mener hjorteviltstammen må reduseres for å unngå ytterligere svekkelse av beiteplantene og elgstammens robusthet.
- Tettheten for elg har ligget over bæreevnen de siste 5 årene (0.7 elg/km² mot anbefalt 0.3 – 0,5) ifølge NIBIO rapport vol. 10 nr. 131 2024.
- Husdyr konkurrerer om feltsjiktet (gras og urter), og kan indirekte påvirke elgens tilgang til høgstauder og blåbærlyng. NIBIO har estimert 33% som eksempel for mulig beitetrykk fra husdyr jort og rein. Kommunen vurderer dette beitetrykket som høyere i Midtre Gauldal i forhold til de andre kommunene i beitetaksten på grunn av et aktivt utmarksbeite i vår kommune.

Beitetakstene har ikke vurdert beitetrykket på innmark. Kommunedirektøren har registrert ved telefonkontakt med jordbrukere at det i alle kommunens bygder er til dels store beiteskader på eng, særlig utover høsten. Hjorteviltet ser ut til å foretrekke enkelte innmarkareal og beitetrykket blir derfor konsentrert hos enkelte gårdbrukere, mens naboene kan ha lite beitetrykk på innmark som ligger i nærheten. Fôrlager/rundballelager er i deler av kommunen svært utsatt for ødeleggelse av hjort og elg, og inngjerding er nødvendig for å berge fôret.

Kommunedirektørens vurdering konkluderer at størrelsen på hjorteviltstammen i Midtre Gauldal ikke er bærekraftig slik beitegrunnet er pr. i dag. Alle resultat i kunnskapsgrunnet, tilbakemeldinger fra

grunneiere og kommunens egne observasjoner peker i samme retning: Størrelsen på hjortviltstammen må reduseres og holdes lavere over tid for at beitegrunnet skal kunne styrkes.

Figur 25: Furuforyngelse i Håggåsberga, Soknedal. Hvor lenge får disse stå ubeita? Foto: Midtre Gauldal kommune.

Naturmangfold:

Status etter NIBIO rapport vol. 10 nr. 131 takst 2024:

NIBIO rapport vol. 10 nr. 131 2024 viser at Midtre Gauldal har et høyt beitepress for alle treslag unntatt einer og furu. Hjortedyr i Trøndelag selekterer på særlig rogn, selje og til dels vier (Wam et al., 2024). Dette er treslag som har høy konsentrasjon av lett tilgjengelige næringsstoffer, spesielt i unge skudd og blad. Takseringen viser til at rogn, selje og furu, som er viktige treslag for beitedyr, utgjorde svært lite av beitetilbudet i kommunen. Den lave tilgangen på disse løvtrærne kan ha mange årsaker, men det kan tyde på at historisk beitepress har vært høyere i Midtre Gauldal sammenlignet med nabokommunene, noe som har svekket beitetrærne (Wam et al., 2024).

I henhold til naturmangfoldloven § 8, skal beslutninger som tas i forvaltningen bero på et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag. Denne ferske takseringen fra NIBIO gir et godt faglig grunnlag for å vurdere beitetrykket og tilbudet i kommunen, og bør derfor inngå som en del av beslutningsgrunnlaget.

Konsekvenser for naturmangfold:

Løvtrær: Historisk høyt beitepress på hjortedyrs, da spesielt elgens, foretrukne arter (inkludert rogn, selje, osp og vier) kan føre til økt dødelighet, forsinket kjønnsmodning og redusert rekruttering, noe som kan føre til reduserte bestandsstørrelser. Dette må vurderes i lys av naturmangfoldloven § 10, som viser til at en påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemer er eller vil bli utsatt for. Nedenfor vil vi kort belyse hvordan den reduserte bestanden av beiteplanter kan ha konsekvenser for andre arter i økosystemet:

For andre arter: Mange arter i norsk fauna og flora er spesialiserte på ROS-treslagene. Flere truede og sjeldne lavarter har en preferanse for å etablere seg på rogn, osp og selje, eksempelvis Gullprikklav. Et fellestrekk for disse treslagene er at de trives i åpne og lyse områder, de har en bark med lav pH og generelt lavt innhold av giftstoffer i tillegg til at den ofte er ru og variert. Alle disse faktorene skaper gode mikroklimatiske forhold for lav, noe som gjør at disse løvtrærne er et foretrukket levested for en rekke lav og mosearter.

Løvtrær er også habitat for en rekke dyre- og fuglearter, både som skjul, hekkeområde og matfat. Gjennom forråtnelsen av treet gir den grunnlag for en rekke åtseletende insekter, mose og sopp. Tap av disse treslagene kan ha økologiske ringvirkninger som kan påvirke hele næringskjeder.

Naturmangfoldloven § 12, viser til at det skal benyttes miljøforsvarlige driftsmetoder og teknikker. Hvordan Midtre Gauldal kommune forvalter kommunale mål og retningslinjer, som igjen påvirker jakt, vil falle innunder denne bestemmelsen. Beitepraksisen i kommunen bør tilpasses slik at den ikke skader naturmangfoldet, for eksempel gjennom reguleringen av beitetrykket.

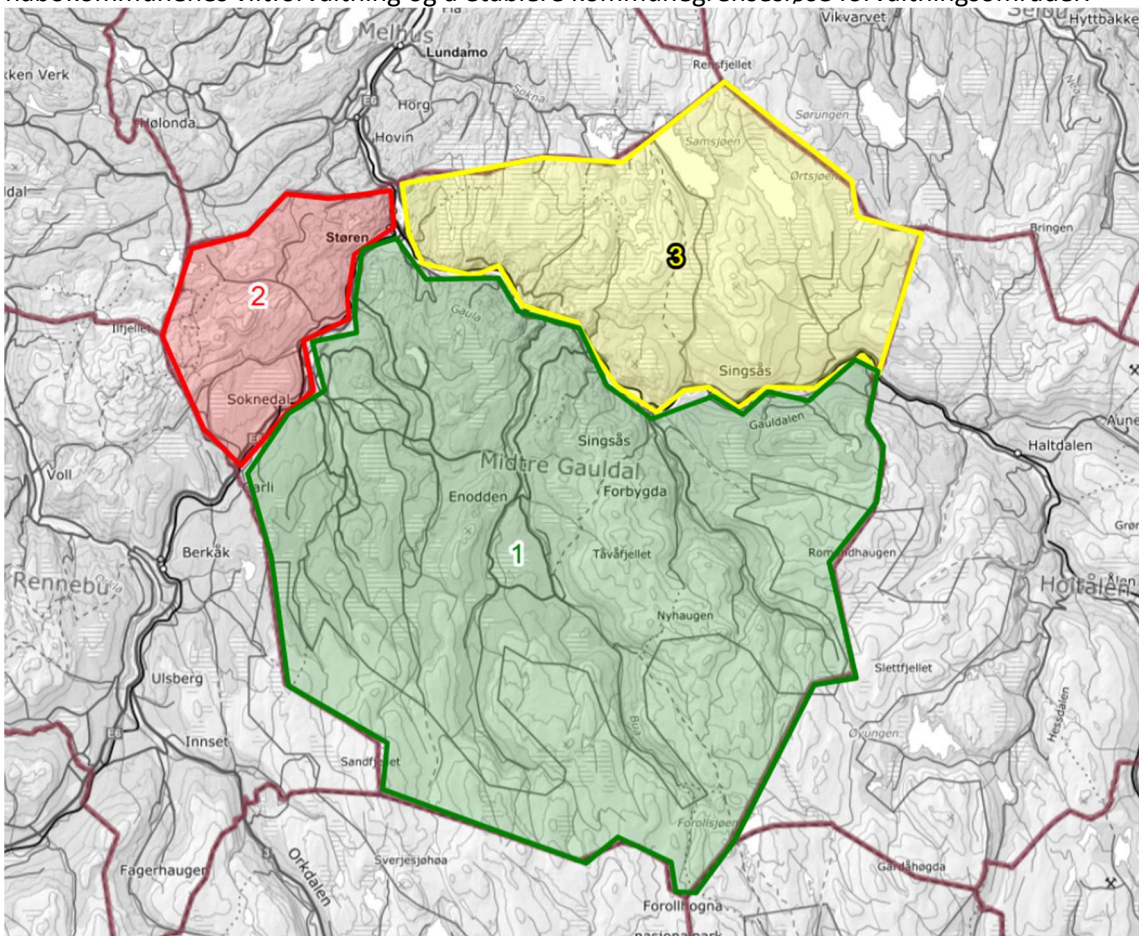
Levedyktigheten og populasjonsstørrelsene på ROS-arter kan påvirkes fra mange hold, ikke bare beitetrykk fra hjortevilt. Men dersom det er usikkerhet hvorvidt beitetrykket har vært for høyt, skal det tas hensyn til risikoen for alvorlig og irreversibel skade på naturmangfoldet, noe som er sterkt forankret i føre-var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9. I dette tilfellet kan et fortsatt høyt beitepress føre til lokal utryddelse av viktige treslag, noe som gir et sterkt grunnlag for å vurdere tiltak.

Vurdert av miljørådgiver Vivian Ytterdal Borkan.

Vurderinger:

Planer og planområder:

Kommunens rettighetshavere har organisert den utøvende jakta i 54 jaktfelt som er tilsluttet 9 bestandsplaner. Kommunen har i tidligere kommunale mål uttrykt om at antallet bestandsplaner bør reduseres. Kommunedirektøren ser det som en stor fordel at bestandsplanenes geografiske virkeområder følger mer naturlige avgrensninger, enn det som er tilfellet i dag. Kommunedirektøren vurderer det som hensiktsmessig om planområdene hadde slått seg sammen til for eksempel 3 bestandsplanområder. Det vil da være enklere å gjennomføre lokale forvaltningsgrep som virker over større del av hjorteviltets leveområder. Kommunen og planområdene bør i tillegg ha som mål å samarbeide mye tettere med nabokommunenes viltforvaltning og å etablere kommunegrensløse forvaltningsområder.

Figur 26: Kommunedirektørens forslag til planområder innenfor kommunegrensene. Spesielt område 1 og 3 bør ha et tettere samarbeid med nabokommunenes forvaltningsområder.

8 av planområdene - Vagnilhøgda Utmarkslag, Elgshøgda, Høggkjetilen, Øvre Singsås, Soknedal Elg, Sokna vest, Gaula Øst Hjortevald og Herjådalen bestandsplanområdeav planområdene har fremmet forslag til to endringer i kommende planperiode:

1. Det foreslås at felles voksen hunddyrkvote kan godkjennes i bestandsplanene for neste planperiode. Altså at kvige og voksen ku defineres i en felles % - del av totalavskytingen.
2. Det foreslås planperiode på 5 år, istedenfor 3.

Kommunedirektøren slutter seg til begge forslagene. Det første forslaget kan bidra til å øke felling av hunddyr samtidig som en kan øke andelen av eldre kuer. Det andre forslaget bidrar til at planperioden harmoneres med hjorteviltregion 5. Det skal likevel legges inn en mulighet om revisjon etter to år. Forslagene får ikke direkte konsekvenser for kommunale mål og retningslinjene, men for godkjenning av bestandsplanene.

Skogbruket:

Skogloven av 2005 har i § 6 et krav om foryngelse etter avvirkning. Skogeier har en frist på tre år til å etablere en tilfredsstillende foryngelse av økonomisk drivverdige treslag, jf. §§ 6 – 7 i forskrift om berekraftig skogbruk. Skogloven har også en bestemmelse om hjorteviltskader i § 9 som korresponderer med dette foryngelseskravet: «Der beiting av hjortevilt fører til vesentlige skadar på skog som er under forynging, eller der beitinga er ei vesentleg hindring for å overhalde plikta til å forynge skog etter § 6 i denne lova, skal kommunen som viltorgan vurdere om det er behov for å regulere bestanden av hjortevilt slik at beitetrykket blir redusert.»

Beitetakstene viser mangel på de mest attraktive naturlige beiteplantene for hjorteviltet – bærlyng og ROS - artene. Skogbruket har med overgang til bestandsskogbruket med volumproduksjon som hovedformål, endret mattilgangen for hjorteviltet. I skogomløpets siste fase (hogstklasse 3 – 5) i kulturskogen skygges blåbærlyng ut, og det etableres ikke nye attraktive beitetrær – rogn, osp og selje (ROS-arter) på grunn av tettheten i kulturskogen. Denne fasen varer i 50 til 80 år på ulike boniteter.

Kommunedirektøren vurderer at bestandsskogbruket på lang sikt har en negativ påvirkning for skogen som produsent av godt beite for hjortevilt. Det er kun en kort fase i hogstklasse 2. – 20 til 40 år, at skogarealet i kulturskogen produserer verdifullt beite. Da er det viktig at det i omkringliggende areal er rikelig med eldre lauvtrær, fortrinnsvis rogn, osp, selje, som kan frøsette de nye hogstflatene for å skape et bedre beite.

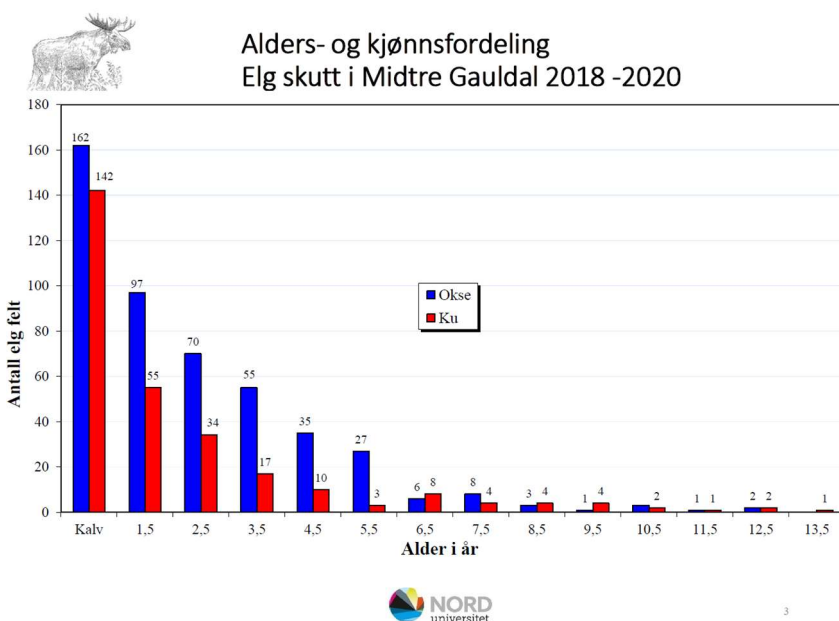
Kommunedirektøren vil arbeide for endringer i skogbehandlingen i kommunen slik at det utøvende skogbruket kan bidra til å øke skogens produksjon av attraktivt beite for hjorteviltet.

Prioriterte tiltak:

1. Akseptere lavere antall bartreplanter pr. daa. etter ungskogpleie på marktypene blåbærlyng og bærlyng i tilskuddforvaltningen. **Effekt:** Forlenget periode med blåbærlyng i bestandene.
2. Framsnakke markberedning og opprettholde høye tilskudd. **Effekt:** Enklere etablering av ROS – artene i foryngelsesfelt.
3. Framsnakke økt bruk av lukkede hogstformer, samt å sette vilkår om lukkede hogstformer i vernskog der det er skogfaglig akseptabelt. **Effekt:** Bedre bærlyngens og urtenes vekstvilkår.

Demografi:

Kommunen har hatt aldersanalyser av voksen elg i perioden 2018 – 2020, utført av Nord universitet.

Figur 27: Sammensetning av alder og kjønn skutt i perioden 2018 – 2020.

Resultatene viser en svært lav andel av elg over 3,5 år. Dette er i samsvar med alderssammensetning fra andre kommuner det er gjort slike analyser, men er ikke ønskelig.

Det er et mål å øke andel av dyr mellom 5 og 12 år for å øke produktiviteten i stammen. Kommunen vil vurdere å kjøre en ny runde med aldersanalyser i neste planperiode for å se om vi har klart å øke andelen eldre kuer og okser.

Avskyting av hjort har vært noe skjev over tid med høyt uttak av voksen bukk og lavt uttak av kalv. Uttak av kalv og kolle bør økes i neste planperiode.

Viltulykker:

Hjortevilt påkjørt av tog og motorkjøretøy har flatet ut de siste 5 årene for alle tre artene. Kommunedirektøren tolker det som at bestandene totalt sett har stabilisert seg, og at hjelpetiltakene med siktrydding langs FV30 og brøyting av ledeveier har hatt en viss effekt i forrige planperiode. Det er stedvis vært økt avskyting av hjort i områder som har hatt høyere frekvens av påkjørsler. Reduksjon av hjortebestanden i alle område med høy konsentrasjon av påkjørsler vil være et godt tiltak for å redusere frekvensen av viltulykker.

Kommunen utfører tiltak i samarbeid med BaneNor og Trøndelag fylkeskommune for å redusere viltulykkene. Kommunen søker om midler og utfører jevnlig siktrydding langs FV 30 og brøyting av ledeveier for hjorteviltet ved Rørosbanen og Dovrebanen. Tiltakene kan være noe av årsaken til at påkjørselsstatistikken holder seg stabil, og kommunen vil fortsatt søke midler for å utføre tiltakene i neste planperiode.

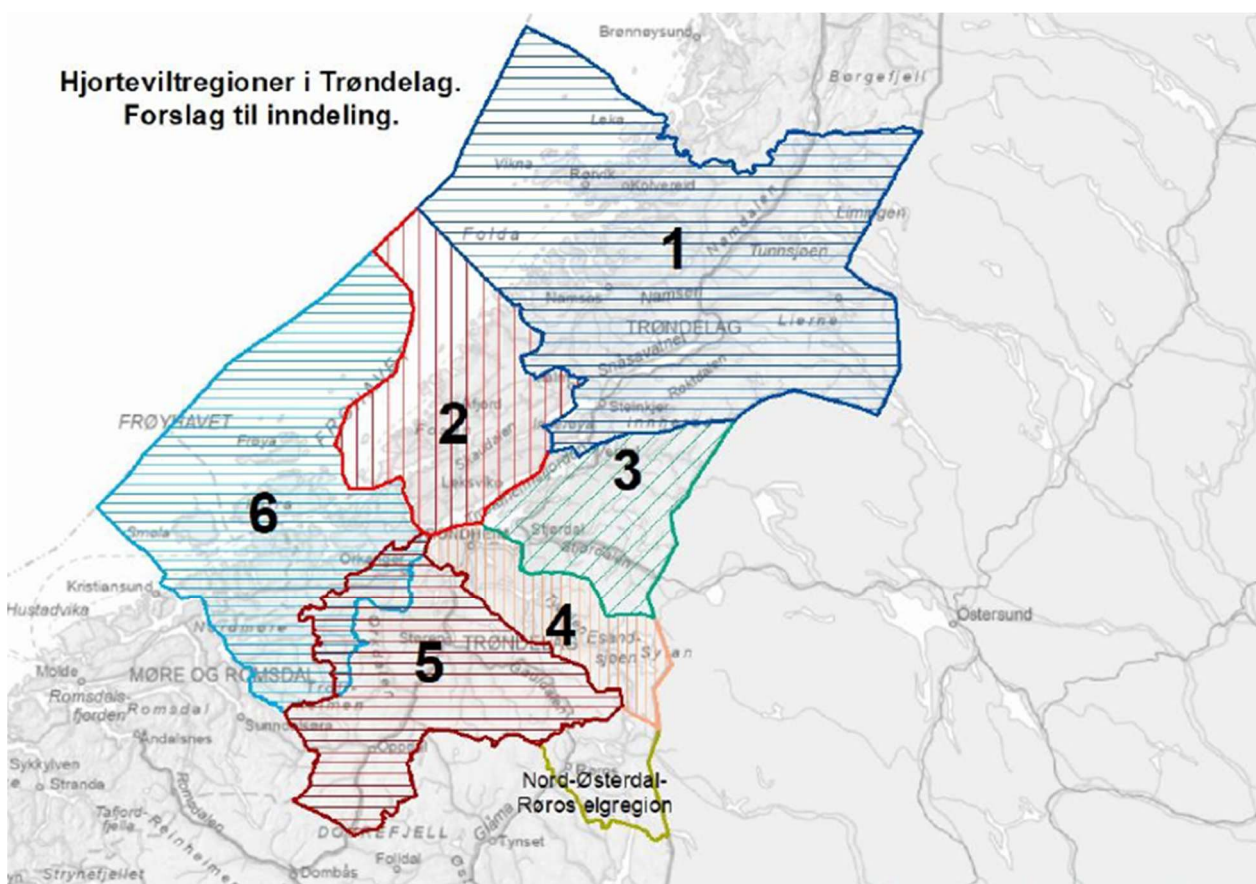
Sykdom og skade:

Kommunen ble fritatt for ordinær prøvetaking av skrantesjuka (CWD) under jakt for tre år siden. Det tas prøver fra alt fallvilt og i noen tilfeller bes det om utvidet prøve ved mistanke om annen sykdom. Kommunen har ikke indikasjoner på at hjorteviltet har en helsetilstand som skiller seg ut fra nabokommuner, eller resten av Trøndelag. Irregulær avgang som ved sykdom og skade er ikke alarmerende.

Det finnes/skytes innimellom dyr som er skadet av utmarksgjerding – gammel piggtråd og ikke vedlikeholdte utmarksgjerder. Kommunedirektøren vil i kommende planperiode ta tak i fraværende vedlikehold og gjerde-tråd som ikke er i bruk.

Samhandling over kommunegrenser:

Kommunens oppgaver i den offentlige viltforvaltningen er omfattende – hjorteviltforvaltning, skadefelling og fallviltansvar. Hjorteviltet er interkommunalt og forholder seg ikke til kommunegrenser. Matviltets rolle i den nasjonale matberedskapen er betydelig. Det er derfor svært viktig at det skapes robuste matviltstammer og at deres leveområder beskyttes. Kommunedirektøren vil derfor i planperioden se på mulighetene for å samarbeide tettere med hjorteviltregion 4 og 5 om oppgavene i interkommunal regi. Et tettere samarbeid «uten» kommunegrenser vil i framtiden kunne gi en kvalitativt bedre viltforvaltning og en sikrere matberedskap.

Figur 28: Hjorteviltregionene i Trøndelag.

Midtre Gauldal kommune valgte å forlenge planperioden med et år og kom da ut av hjorteviltregionens mål om å harmonisere planperiodene til 3 år. Derfor foreslås det at kommende planperiode og kommunale mål og retningslinjer skal ha 5 års varighet til 2031, med mulighet for revisjon etter 2 år.

Konklusjon:

Kommunedirektøren ønsker at forvaltningen av hjorteviltet gjøres i henhold til landbruksdirektoratets strategi for forvaltning av hjortevilt og bruker en lett omskrevet versjon av visjonen «Robuste bestander i en natur i endring» som hovedmål for kommunens forvaltning.

Bestandstettheten i kommunen vurderes til å være å ha vært høy over tid, og dette har ført til et svært dårlig naturlig beite. Det er i kommunen stedvis påvist store skader på de økonomiske viktige treslagene gran og furu. Slik skogloven er formulert skal kommunen redusere hjorteviltstammene slik at skader på økonomisk viktige treslag holdes på et akseptabelt nivå.

Det vil ta mange år å bygge opp igjen beitegrunnet på et bærekraftig nivå, og derfor må elg- og hjortestammen reduseres til en lavere bestandstetthet enn det forventede beiteressursgrunnlag i kommunen skulle tilsi i neste planperiode. I tillegg vil kommunen søke å endre tiltakene i skogbruket til et mer ROS- og blåbærlingvennlig skogbruk for å bedre beitegrunnet der dette er skogfaglig akseptabelt. En nedgang i bestandsstørrelsen vil holde konfliktene med andre samfunnsinteresser - viltulykker, skogskader, innmarksbeite og rundballeproblematikk på et akseptabelt nivå.

Beitetrykket har vært for høyt og da skal det tas hensyn til risikoen for alvorlig og irreversibel skade på naturmangfoldet, noe som er sterkt forankret i føre-var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9. I dette tilfellet kan et fortsatt høyt beitepress føre til lokal utryddelse av viktige treslag, noe som gir et sterkt grunnlag for å redusere beitetrykket.

Kjønns sammensetningen av elg- og hjortestammen vurderes som noe skjev. Det har vært en vedvarende bekymring at kalv og ungdyrsvokter har en fallende tendens i kommunen over lang tid. Tre hovedårsaker konkluderer kommunedirektøren påvirker denne negative utviklingen: Varmere klima, skjev alders- og kjønns sammensetning, og et for dårlig beitegrunnlag. Kommunedirektøren vil i kommunale mål og retningslinjer legge til rette for å øke gjennomsnittsalderen på den voksne elgstammen og å øke andelen voksen okse ved å godkjenne en felles voksen hunddyrskvote i bestandsplanene.

Det er bestandsvariasjoner innenfor kommunen, og for å ivareta elgstammens produktivitet og kondisjon innenfor hvert område, anbefales det å sette ei ramme for bestandstetthet som i snitt vil ligge under dagens nivå. Det skal også å settes ei ramme for ku/okse-forhold som i snitt ligger litt under registreringene i Hjorteviltregisterets sett og skutt i 2024. Her vil lokal kunnskap og registreringer spille en viktig rolle.

Kommunedirektøren mener det vil være en forvaltningsmessig fordel om elgbrunsten kan gjennomføres med minst mulig forstyrrelser og anbefaler valdene i kommunen å vurdere å utsette elgjakten til 5 oktober – og heller konsentrere seg om å jakte hjort og rådyr i perioden 25 september til 5 oktober. Forstyrrelser i brunsten i form av jakt vil ikke legge til rette for at de riktige dyrene parrer seg.

Hjorteavskytingen er i store deler av kommunen skjev, det felles for lite koller og kalv. Det er ønskelig at planområdene innfører avskyting etter «Bunnlinjeprinsippet»: *Når bukken er felt skal de andre kategorier av tildelte dyr felles før neste bukk felles.*

Irregulær avgang av hjortevilt skal i snitt holdes lavere enn snittet de siste 5 år. Reduksjon av viltbestanden i alle område med høy konsentrasjon av påkjørsler og opprettholde aktiviteten på siktrydding og brøyting av ledeveier vil være hjelpetiltak som sikrer måloppnåelse.

Kommunedirektøren vil i planperioden se på muligheten om å samarbeide mye tettere med Hjorteviltregion 4 og hjorteviltregion 5 om kommunens oppgaver i viltforvaltningen og jobbe for å redusere antall forvaltningsområder (bestandsplaneområder) i kommunen.